

۱۹۳۵ آغستوس

برنجی جلد

تورکيات مجموعى

استانبول دارالفنونى تورکيات استيفرسى طرفىدىن نىشردىلىپ

مدير:

کويىلى زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنونى «تورک ادبى تارىخى» مدرسى

استانبول — مطبعه خاسه

۱۹۳۵

عشیرت تشکیلاتلری تماماً محافظه ایدهرک داخل اولدقلرندن، اوکوجیه ایمپراطورلغک سرعته انحلالندن صوکر، اونلری اکثریتله ینه اسکی حاللرنده واسکی اجتماعی تشکللری تماماً صاقلامش بروضعیتده بولورز. هرهانکی برقیله دن یتیشن قوتلی برشخصیت آزچوق قوتلی برهیئت سیاسیة تشکیل ایتدیکی زمان، اوهیئت، اکثریتله، یاریسنک اسمنی یاخود اونک معروف بر جدیدک آدینی آلیر؛ نوهدی تشکیل ایدهن ودولت ریئسنی کندی ایچندن چیقاران قیله، عشیرت تشکیلاتی محافظه ایدهمیه رک انحلاله، پارچالانمقه محکوم اولدینی حالده، هیئته داخل اولارق او یکی عمومی اسمله آدلانان قیله لر، کندی تشکیلاتلری وخصوصی آدلری دها قیقانچ بر صورتده محافظه یه اعتنا ایدهرلر. بویله سیاسی هیئتلرک تشکلی، بعضاً یکی او یماقلرک میدانه کلمسه سببیت یریرکه، اونک انحلالندن صوکراده آرتق او او یماقلره تصادف ایدهرز: مثلاً «آق قویونلو» او یماقلرینک که مهملرندن اولان «خرینده لو» او یماغی [شر فنامه کردی، وه لیامینوف زهرنوف طبعی، ج ۱، ص ۱۶۴]، هیچ شبهه یوق که، ایران موغول حکمداری «خرینده» زمانندن اول موجود دکلدی؛ کذلک، «اوزون حسن» ک بر آراتق «جزیره» حاکمکنه تعیین ایتدیکی «چلی» نک اطرافنده، صرف اونک نامنه اضافتله «چلیلو» آدلی بر او یماق وجوده کلمشدی [عین اثر و جلد، ص ۱۲۳]. «اوغوز تورکنلری» آراسنده کی بو جنس یکی تشکلر حقنده تاریخی برچوق مثاللر کوستریله بیلیر؛ بالخاصه صفویلر دوری، خوارزم و بخارا. امارتلی تاریخی بو خصوصده پک زیاده شایان دقتدر. بونلر، هرهانکی اسکی بر او یماقدن - مختلف عامللر تأثیرله - آیریش و صوکرایی بعض عناصرک دها اشتراکیله وجوده کلمش «ایللر» در. فضله تفصیلاته کیریشمش اولماق ایچون بو خصوصده اوزون مثاللر کوستریمکدن صرف نظر ایدیورم. بویله جه تشکل ایدهن یکی «ایل» لر، مطلقاً دها بویوک دیکر برهیئته [«اوروق»] داخل اولدقلرندن، مرور زمان ایله کندی اصل ومنشالری اونوتورلر؛ وعشیرت عنعنه سی اونلری بویکی اوروقه باغلایان یکی بر «ژنه آلوزی» وجوده کتیریر.

آسیانک تاریخی باشند باشه قاریشیدیره رق مختلف بویوک ساحه لرده قومی طرز نوزعی، وحتی مدنیت شکللری بیله چوق اساسی بر صورتده دکیشدیره ن بویوک حادثه لر، مثلاً سلجوقی ایمپراطورلغک تشکلی، اوغوزلرک غربه مهاجرتی، صلیب حربلری، جنکیز و تیمورلنک استیلالری، کذلک «عثمانلی» و «صفوی» ایمپراطورلقلرینک تأسسی، اتنولوژی اعتباریله ده چوق مؤثر اولمشدر. عصرلرجه سورهن بو عظیم هرج و مرجلر آراسنده، برطاقم بویوک وقوتلی عشیرت لک پارچالانماق

يكدىك بىرلەشكەن بوسبوتون آيرى، وحتى جغرافىيەلىرى چوق اوزاق مختلف قومى هيئتلىر آراسىنه كىرەكلىرى، بولردن بعضىلارنىڭ آدلىرى دىكىشەنمەكە رابىر قىسم اعظمىك اسكى اسملىرى "حالا محافىظە ايتىكلىرى، نەپەت، بالخاصە آناتولى ساحەسىندە، اسكى عشىرت تشكىلاتىك بوسبوتون بوزولاردى بولرك طوپراغە باغلانوب قالدقلىرى، واسكى عشىرت آدلىرىك يالكىز قوردقلىرى كوى وقىمەلرك اسملىرىندە ياشايدىغى بىليورز. ايشتە، تورك اتنولوژىسى حقىندەكى اوزون وچوق زىھنى تەدقىقاتىمىزدىن استىناج ايتىدىكىمىز بونتيجهلرك، اصوليات نقطە نظردىن، مستقىل مەتبەلىر ايچون آز چوق مەنىد اولاجىنى وبويولە ناصل برفكر تنقىد ايله مېھىز اولارق يورومك ايچاب ايتىدىكىنى كوستەبىلەجىكىنى اميد ايدىيورز.

۱

«قاي، لىر»

تارىخىي اتنولوژىيەلىرى ساھەسىندە «قاي، لىر» همان همان يىكانە سبب اهمىتى، عثمانلى ايمپراطورلىقى مؤسسەلىرىك بولردىن اولماسى، داھادوغرىسى، مؤخر مورخلىرى قىلدىن سىلطانلار سىلالەسىنىڭ بىر مقصد مخصوصىلە. بويويە اسناد ايدىلەسى دولايىسىلەدر. يوقسە، بولرك بو اسم آلتىندە اولارق، تارىخىدە برطاقم مەھىر كەتدە بولوندىقلىرى ھىزىيلىمىيورز. «عثمانلى ايمپراطورلىقىنىڭ تاسىسى» مەھىسى حقىندە ياقىندە مېھىرە مەزىدە نىشە ايدەجىمىز بىر مەقالەدە، بوجەتلىرى آيرىمچە كوستەجىمىز ايچون، بورادە، سادەجە، ابتدا «مارقوارت»، دن باشلايەزىق «نەپەت»، بروقەلمان، كى دىكرلى عالملىرى شاشىرتان وەلم عالمىدە بولكون عادتاً بىر مەعارفە حالنە كلك اوزىرە بولونان بىر ياكىلىشلىقى دوزەلەك ايتىيورز. مەقدەم «آناتولىدە اسلامىت» آدىلى كىتابىزك ايتكى كوچوك حاشىەسىندە بوعمومى ياكىلىشلىقلىرى بىھىت ايتەكسەدە [ص ۸۰-۸۱]، مەسىلەنك اهمىتتە مەنى بورادە داھا اطرافلى بىر صورتدە ايتىلغانى ضرورى كورمەكدە بىر.

مەلومات مەتبەھانىسىنىڭ وسەت و تنوعى شەھەسىزنا قابىل انكار اولمىقلە. رابىر، اكثراً چوق جىرائىكار فرضىلەرە قايلان پروفىسور «مارقوارت»، ۱۹۱۴ دە «پروفىسور بانغ» ايله رلىكدە «گوتىنكەن» آقادەمىسى نىشەياتى مەبەندە «شرق توركلىرى ولھىجەلىرى» تەدقىقاتى دائىر چىقاردىنى بويوك اثرىدە، غالباً ايتلك دفعە اولارق، «قاي، لىر» حقىندە اپى اطرافلىجە مەلومات وىردى

[ص ۳۹ - ۴۰] ؛ حتی آریجه، ۲ نومرولو « ذیل » ندهده «عثمانلیلرک اصلی» نندن بحث ایدهرکن، بوچوق مغلوق مسئلهینی بر آزداها تعمیق ایتدی [ص ۱۸۷-۱۹۴]. بر مورخه هیچ یاقیشمایه جق عصبی وچوق طرفکیرانه برادا ایله یازیلان بو ایکنجی قسم حقنده کی مطالعه مزئی، آریجه «عثمانلی ایمرطور لفتک تأسسی» نندن بحث ایدهرکن یازمق فکر ندهیز. بناء علیه بوراده، سادهجه ایلك قسم حقنده کی تنقیدلر مزئی سویله یه جکز. «مارقو وارت»ك بو اثر نده «قایلر» حقنده باشلیجه ماخذلری، «البرونی»ك «سلطان سعود غزنوی» نامنه یازدیغی آسترونومی یه عائد بر اثر ایله، «عوفی»ك مشهور «جامع الحکایات ولامع الروایات»ی، برده «شکرالله»ك معروف «بهجة التواریخ» یدر. ایشته پروفیسور «مارقو وارت» بونلره استناداً، اوزون برطاقم محاکات واستدلالا تندن صوگرا، «قای - قانی - لک» «قون : قومان» لرله مناسبات تاریخیه سنی کوستریش، و بونلرک «تورکله شمش موغوللر» اولدیغنی ایلری سورمشدر.

عثمانلیلرک جدی اولاروق بیلین و - «مارقو وارت»كده طبیعتینه قید ایتدیکی وجهله - «رشیدالدین» طرفندن اوغوز بویلرینک باشنده ذکر ایدیلن «قانی» لک، «البرونی»ك اثر نده «قیرغیز ودوقوز اوغوزلرک شرقتده اولاروق» کوستریله سی، ایلك دفعه اولاروق، معروف سینولوج موسیو «پاللیو»ك نظر دقتی جلب ایتدی: حتی، مارقو وارتك بو کتابی حقنده «ژورنال آسیاتیک»ده نشر ایتدیکی پک مهم ومفصل بر مقاله تنقیدهده [اون برنجی سهری، اون بشنجی جلد، نومرو ۲، نیسان - حزیران ۱۹۲۰، ص ۱۲۵ - ۱۸۵]، مهاجر تلری حقنده هنوز صریح وموثوق هیچ بر معلوماته مالک اولامادیغمز بو «قایلر» مسئله سی حقنده کی نتایجك پک شایان اعتماد اولامایه جغنی ایلری سوردی. موسیو «پول پاللیو»، معتاد نفوذ نظریله، بو پک مهم نقطه اوزرینه پارماغنی باصمش، لکن داها ایلری کیشمه مشدی. اونك بو محق ملاحظه سی وکتابك سائر بر چوق نقاطی حقنده کی چوق قوتلی تنقیدلری مع الاسف نظر دقتی جلب ایدهمه مش اولاجق که، مؤخر آپروفیسور «نهمهت» و «قارل بروقهلمان» اوکا استناددن واز کچمه دیلر.

جد آقیمتلی بر فیلولوغ اولان پروفیسور «ژول نهمهت»، ۱۹۲۱ ده آلمان شرق جمعیتی مجموعه سنك ۷۵نجی نومروسنده نشر ایتدیکی کوچوک بر تنقیدهده، بر مناسبتله «عثمانلی» و «قومان» لهجه لری آراسنده کی مشابهلردن بحث ایدهرکن، «قانی» لرله «قون» لک عین اصلدن کلدکارینی سویله مکه برابر، بو ایکی شعبه آراسنده کی مناسبات تاریخیه نك «مارقو وارت» طرفندن اثبات ایدلدیکنی ایلری سوریور، حتی عثمانلیجه ده مقدما موجود اولوب ده صوگرا تدریجاً

غائب اولان بعض اوصاف لسانیه نك بوغیوبتنی «سلجوقی» تأثیراتنه عطف ایدرهك، آنجاق، «یازی لسانیه حاكم اولان كبار محافله قای عنعنه سنك دوام ایتدیكنی» سویلیوردی [ص ۲۷۸].
 كذلك پروفیسور « بروقهلمان » ده، « اسکی تورکستان خلق ادبیاتی » حقنده کی تدقیقاتنده
 [« بویوك آسیا » مجموعه سنك پروفیسور « هیرت » شرفه نشر ایتدیكنی نسخه فوق العاده ده، ۱۹۲۰؛
 ترجمه سی: « ادبیات فاکولته سی مجموعه سی » نك آغستوس - تشرین اول ۱۳۳۹ - نسخه سنه
 باقکیز، ص ۱۲۸] عثمانلیرك جدی اولان « قای - قای » لرك تورکله شمش موغوللردن اولدیغی حقنده
 « مارقووارت » طرفدن ایلری سورولن فکرک « محمود کاشغری » نك « دیوان الغات الترك » ده کی
 افاده سیله تأید ایتدیكنی اهمیتله ایلری سورویوردی [ینه « بروقهلمان » ك Das nationalgefühl
 der turken im licht der geschichte, P. 17, Note ادلی اثرینه دخی مراجعت ایدیکنز].
 « به لیلو » و « نیمهت » ك بومسئله ده « مارقووارت » ك یا کلیشغنی تصحیح ایدمه ملری
 بر آز قابل تفهمدر؛ لکن، « محمود کاشغری » نك اثری اوزرنده بالخاصه تدقیقاتده ومبدول
 نشر یاتده بولونان پروفیسور « قارل بروقهلمان » ك، علی العمیا « مارقووارت » د استناد حتی اونی
 تأیید ایتمه سی، نجه، تماماً نا قابل ایضاحدر .

« مارقووارت » ك فیلولوژی و تاریخ ساحه لرنده برحق یا کلیش مطالعه لره واسته لالره سببیت
 ویرهن، و یاواش یاواش عادتا بر « متعارفه » حالی آلاچق کی کورون خطاسی، حقیقت
 حالده، پك بسیط برصوتی مشابته و براملا خطاسنه استناد ایتکده در. چونکه، « الیرونی »
 طبله « عوفی » نك بحث ایتدکلری « قای » لر ایله، رشیدالدینك اوغوز هیئتک باشنده صایدیغی
 « قای » لر، بر بریله هیچ « اتنولوژیک » مناسبتی اولمایان، بوسبونون آیری ایکی زمره در. داه « تورک
 ادبیاتنده ایلك متصوفلر » ده « محمود کاشغری » یه استناداً بو مهم مسئله یی صراحة حل واره
 ایتش، و « محمود » ك ده اوغوز بویلرندن کوستردیکی « قیغ = قایغ = قای » ایله، ینه
 « دیوان الغات الترك » ده اوندن تماماً آیری اولارق ذکر ایدیلن « قای » لرك « مارقووارت » طرفندن
 بر برینه قاریشیدیریلدیغنی ده ایجه آکلاشمشق [تورک ادبیاتنده ایلك متصوفلر، ص ۱۴۵-۱۴۶،
 نوطه یه مراجعت]. « محمود کاشغری »، کوچه حیاتی سورهن « چل، قای، ییاقو،
 بانسمیل، تاتار » لرك آیری لسانلری اولقله برابر عین زمانده تورکجه بیلدکلری سویله دیکی کی،
 آیریجه جغرافی ساحه لری حقنده ده معلومات ویرهك، بونلرك تورک عالمک منتهای شرفیسنده
 یاشادقلری، كذلك « چل » لرك « جاروق » لرله « اوغورلر » آراسنده، و دیگر، درت
 قبیله نك ایسه « یماک » و « باشقیرد » لرله « قیرغیزلر » آراسنده، ممکن بولوندقلری صراحة

آ کلاتیور. کذلک «یاقوت» ده، «ینه» الیرونی «دن نقلا»، «قای» وه قون «لرک بولونقلری ساحه» - «محمود» ک افاده سنه یقین اولارق - «قیرغیزلر، کیماکلر، دوقوز اوغوزلر، دن داها شرقده کوسته رییور [ج ۱، ص ۳۱]. او عصرلرده بوکی کوچیه قبیله لر موقعلری قویلا یقله دکیشدیر جکری جهتله، «محمود» ک «قیرغیزلر» ی اولردن داها شرقی ساحه ده کوستر مه سنک بویوک بر ماهیتی اولاماز. بز «ایلاک متصوفلر» ده، بوقبیله لرک اساساً تورک اولماقلا برابر تورکرله اختلاط نتیجه سنده لساناً تورکشمش، ومع مافیه خصوصی لهجه لرینی بوسبوتون غائب ایتمه مش اولدقلری سوبله مشدک که، بو نقطه نظر، «عوفی» نک واکا استناداً «مارقو وارت» ک، «قای» لرک اصلاً موغول اولوب فقط صوکرادن تورکشدکری حقنده کی مطالعه لرله پک اعلا تطابق ایدر [۱].

ایشته بوقیسه ایضا حاتدن پک اعلا آ کلاشیلورک، «مارقو وارت» ک «قای» لر حقنده کی مطالعه سی، بوسبوتون یا کلیش و عندی دکلدر؛ آنجاق، فرضیه لره چوق میال اولان متبحر پروفیسور، «قای» لرله «قای» لری عین «زمره قومیه» عد ایدرک آلدانمشدر. علم عالنده همان بر متعارف شکلی آلق استعدادنی کوسترهن بویوک بر اتنولوژی خطا-نی تصحیح وایضاح ایدهن بوسطرلردن صوکر، «قای: قایی» خطاسنک آرتق دوام ایتمه جکنی امید ایده بیلیرز. تدقیقاتک ابتداییلکندن و وثیقه لرک آزلغندن دولایی چوق مبهم بر ماهیت عرض ایدهن «قایلرک مهاجرتی» مسئله سنی، ایلریده، عثمانلی ایمپراطورلغنک تأسسندن بحث ایدرکن ایضاحه چالیشه جغز؛ آنجاق، «قایی» بوینه منسوب اولان زمره لرک، داها اوغوزلرک آناتولی یه ایلاک مهاجرتلری اثناسنده کلدکری، و بر طرفدن سلجوقی ایمپراطورلغنک بو بویوک بویلری پارچالایه رق آیری آیری ساحه لره کوتورمک سیسته منک، دیگر طرفدن اقتصادی

[۱] «پاتانین» ک تدقیقاتنه کوره غربی موغوللر آراسنده «دوربوت» لر میاننده «خایده» chajde او بماغی اولدیگی کی، کذلک موغول افسانه لرنده ده «خای - تبه»، «قای - تبه» کی جغرافی اسملره تصادف اولونور. عین صورتله «قویبالر» دده «قایدینگ، خایدیبار» کی اسملر واردر. «ریشقوف»، [اورنیورغ ولایتی طوبوغرافیسی، ایلاک طبعی ۱۷۶۲ ده، صوک طبع ۱۸۸۷، ص ۶۷-۷۱] باشقیرد قبیله لرینی صایارکن، قازان یولنده شمال غربی جهتنده «ایدیل قایی»، قیر قایی، یوره ک تاو قایی، آق تاو قایی» کی برطاقم او بماغلری ذکر وتعداد ایدینور. بونلرک قبیله تشکیلاتی ایوم بوزولمش اولقله برابر، بوکوزده اولره «قایدی» [«دی: لی» دیمکدر] دیوزلر. بونلر عجبا اسکی موغول قایلرینک احفادی میدر؟ بوکاجواب ویرمک و موغول جسنندن اولان «قای» لرک بوکونکی بقایاسنی آرامق، متخصص اتنوغرافلرک وظیفه سپدر.

ضرورتلرک تأثیر یله، «قاییلر» کده سائر اوغوز بویلی کی پارچالاندیغنی، و مختلف یرلر ده داغیلدیغنی سویله یه لم. اوغوزلرک مهاجرت یوللریله اسکان ساحه لر نده کی بالعموم جغرافی اسملر و بالخاصه، کوی اسملری لایقینه تدقیق ایدیله جک اولورسه، هیچ شبهه سیز، بو خصوصده داها صریح و داها مثبت بر فکر ایدیجک قابل اولاجقدر [۱].

۲

« سالور » لر

شیمدی یه قدر « سالور » لر حقنده یاپیلان اتنوغرافیک تدقیقاتک نتایجی، «وامبری، نک « تورک قومی » ایله، «آریستوف» ک «تورک قوملرینک اتنیک هیئتلی حقنده کی ملاحظه لر، آدی معروف اثر نده « تورکنلر، دن باحث کوچوک بر فصلده در؛ اک صوکل اولارق بونلر دائر اتنولوژیک و تاریخی پک اوفاق بر خلاصه، «اسلام آنسیقلوپه دیسی» ایچون طرفدن یازیلش ونشر ایدیلشدر [اسلام آنسیقلوپه دیسی، اوچنجی جلد، ایکنجی جزؤ، « سالور Salur، ماده سنه باقکیز]. او کوچوک خلاصه یی یازدیغم صیراده « آریستوف » ک روسجه اثرندن استفاده ایده مه مشدم؛ اوزماندنبری « سالورلر » حقنده بعض معلوماته داها دسترس اولدیغم کی، عبدالقادر افندی طرفدن یاپیلان ترجمه سی سایه سنده، « آریستوف » ک - احتوا ایتدیکی اتنوغرافیک مواد اعتباریله اولدجه زنکین، لکن تاریخی قسملریله نظریه طرفلری پک محدود

[۱] آناتولی ساحه سنده بو خصوصده مع الاسف هنوز هیچ برجدی تدقیقه بولونولما مشدر. «ریخارد له نوهارد» ک «پافلاغونیا» خریطه سنده ساده بر رده بر «قای» [«قای»] آدینه راست کلدیکمز کی، عبدالاحد نوری بکده « بوی آباد » حوالیسی کویلر نده « قای، قارا اولی، بایات، دودورغا، افشار، بکدی، چاودور، چینی، ایمور، قینیق » قریه لری موجود اولدیغنی سویلیور [آتالرسوزی، قسطمونیده مطبوع، ۱۳۳۹، ص ۱۵]. حالبوکه، مورخ و اتنوغرافلر ایچون بویله بر تدقیقه شدتله لزوم واردر. «رمضان اوغلو»، آطنه حوالیسنده کی «اوزار» لردن بحث ایده رکن، اسکی تاریخی وثیقه لرله استناداً بونلرک قایلردن اولدیغنی سویله مکله برابر، مثبت هیچ بر دلیل کتیرمیور [آطنه ولایتی، ص ۳۴، ۲ نومرولو نوطه ده]. «آتره ک» کنارنده ساکن اولوب باشلیجه ایرانه تابع بولونان «کوکن» تورکنلرینک اویماقاری آراسنده، جنرال «پتروسویچ» و «بارون بودی» آیریجه بر «غای» (قای) اویماغنی ذکر ایدیورلرکه، بونلر، هیچ شبهه سیز، بزم «قای» لرک بقیه لر ندر. «کوکن» تورکنلری، کندیلرینک «قای خان» نسلندن کلدکریخی ده روایت ایده رلر [آریستوفک کتانبنده کی تورکنلر فصلنه باقکیز - ینه اوراده موجود عنعنوی بر شرحه ده ده «غای» (قای ؟) اسمنده راست کلیورز].

وضعیت - اثرندن ده استفاده ایتدی کمدن، بوراده بو مهم و بویوک اوغوز شعبه سی حقنده
یر از دها اطرافلیجه معلومات ویره بیله جکم.

«سالور، سالیر»، بعض اسکی متنلرده نادرأ «سلوور، سلغر» و اکثریتله «سالور، سالور»
شکلنده راست کلینن بولکه «صالح» دن کلیر [رشیدالدین، جامع التواریخ، «بهره زین» طبیعی
: یعنی هر جا که رسد شمشیر و حقایق اورو ان باشد. - رشیدالدین، تاریخ اوغوزو ترکان : یعنی
بهره کرسد شمشیر زندو حقایق]. تورک ژنه آلور یسند «اوغوز خان» ک آلتی اوغلندن
«طاغ خان» ک ایلك اوغلنك آدی، و سلسله سنی اوکا اسناد ایدن اوغوز بونیک عنوانیدر
[بو خصوصده کاسکی منبع اولان «دیوان لغات الترک» ایله «رشیدالدین» ک «جامع التواریخ» ینه
نظرأ]. سائر اوغوز شعبه لری کی، بونلرک اتنولوژیسی حقنده کی تاریخی معلومات زده، پک
آز و عمومیتله پک قاریشقدیر. آنجاق، بونلرک، کاسکی زمانلردن بری سائر اوغوز بویلیرنک
مقدراتنه اشتراک ایدرک «ایلی» و «ایسیغ کول» حوالیسنندن «سبحون» قیلرینه
واوردن «خوارزم» و «خراسان» ساحه لرینه و مؤخرأ آناطولی استیلاسی اثناسنده
قسمأ شرقی «آناطولی» یه کله رک، صوکر ا پارچالاندقاری، و آناطولینک مختلف یرلرینه یرله شهرک
کویلر تشکیل ایتدکن صوکر اسکی عشیری تشکیلاتی غیب ایله دکاری محققدر. سلجوقی
ایمپراطورلغنک تأسسندن صوکر «سلغرلر» خاندانی [۱] یتیشدیرن زمره بونلر اولدینی کی،
[حمدالله مستوفی قزوینی، تاریخ کزیده (فارسی متن)، کیپ نشر یاتندن، ص ۵۰۳]، سکیزنجی عصر
رجالدین شاعر و مؤسس دولت مشهور «قاضی برهان الدین» ده، نسلاً، آناطولیده یرلشمش
اولان سالورلردن [عزیز بن اردشیر استرآبادی، بزم و رزم، آیاصوفیه یازمه لری، ۳۶۵
نومروده]. سلجوقنامه ترجمه سنده، آناطولیده کی «سالور» لری ارنجنان بکی «منکوچک»

[۱] «رشیدالدین طیب»، «پبلیوتنه ک ناسیه» نال «ده فارسی یازمه لر قسمنده ۱۳۶۴ نومروده
مقید» تاریخ اوغوز و ترکان و حکایات جهانگیراو» آدی اثرنده بونلردن بحث ایدر : حکایت سلغریان
آنست که امیری را از امراء شاه ملک که نوکر فن قرغزت بود نام او سلوور دیکلی نیز گفتندی بوقت
هزیمت شاه ملک تمامت امرا بمر و جمع آمدند و سلوور با اتفاق ده هزار سه ارکه حشم او بودند کوچ
کزد و محدود خراسان درآمد و بجانب قهستان و طبرستان و اصفهان سالها تاختی می کرد عاقبت چو سلجوقیان
بر ممالک مستولی شدند این سلوور بایشان پیوست و مدتی مدید ملازمت نمود عاقبت فرزندان او بجانب
فارس رفتند و آن دیار بگرفتند و اتابکان فارس که ایشانرا سلغری می خوانند همه از نزد وی اند. بوفاده دن
یک اعلا آکلاشیلورکه «سلوور» بوامیرک کندی آدی ذکل، اصل منسوب اولدینی قیله ک اسمیدر
«تاریخ کزیده» نک افاده سی ده بونی مؤیددر.

عائله سندن «بهرامشاه» ك اوردوسنده كوردیكمز كی [هوتسمه، سلجوقی متنلری، ج ۳، ص ۵۷]، برطاقم وقایعده «قانی، بایندور، بایات» بویلیله برابر آناطولی سلجوقیلری تاریخنده یك مهم بررول اوینادقلری ده آ کلامقده یز [هوتسمه، سلجوقی متنلری، دردنجی جلدك صوکنده کی فهرسته مراجعت. كذلك «مارقو وارت»، ۱۸۶، über des volkstum der Komanen]. یز، مختلف اسباب تاریخییه استناداً، «قارامان اوغللری» نكده، «سالور» بویك «قارامان» شعبه سنه منسوب اولدقلری قناعتنده بولونیورز [۱]. آناطولینك برچوق ساحه لرنده بولون حالا «سالور» آدی بر چوق کویلره راست کلمکده یز: مثلاً «ریخارد له بونهارده» ك بالخاصه تاریخ و اتنولوژی اعتباریله چوق ضعیف معلوماته مستند «پافلاغونیا» آدی اثرینه مربوط خریطه ده، یالکزاو کوچو ك ساحه ده بش دانه «سالور» آدی کویه راست کلدك. ینه عینی ساحه ده ایکی دانه ده «قارامان» کوی واردرکه، بونلرده «سالور» لرك پك اسکی برشعبه سیدر؛ كذلك «آطنه» ده طرسوس او و اسنده «سالور» لرك بولوندیغی ده بیلیمورز [رمضان اوغلو، آطنه ولایتی،

[۱] قارامان امارتنك مبادی تشکله وافی تشکیل ایدن تورک لرك اتنولوژی اعتباریله هانکی شعبه یه منسوب اولدیغنه دائر، تاریخی منبعلرده هان هان هیچ برشی یوقدر [بوخصوصده کی مأخذلرك عدم کفایتی حقنده باقکز: خلیل ادهم، قارامان اوغللری حقنده و نائق محکمه، ۱۳۲۸، ص ۱]. «رشیدالدین» ك «آناطولی تورکمنلری» حقنده نقل ایتدیكمز شو مختصر افاده سی، بوخصوصده هیچ برشی ایتمز: «وتراکه روم چون قرامان واشرف و غیرها بوقت آنک طغرل سلجوقی روم رفت بیست هزار سوار ترکان با او بوذن. چون اوباز کشت ایشان در آنجامتمکن شدند امیر و مقدم ایشان ارسلان سلطان بوذ از براذر قتیق]. بونون آناطولی تورکمنلریك - شعبه لری تصریح ایدیلین - بویکرمی بیک سواریدن توره دکری ادطسی، اصلاً قبول ایدیلیمه جک برشیدر؛ اوغوز لرك آناطولی یه مهاجرتلری حقنده بوندن چوق داهافضله و چوق داهای صریح معلوماته مالکز. بوراده «قارامان» و «اشرف» اوغللریك ذکر ایدیلیمه سی، اوصیراده بونلرك «رشیدالدین» جه طایفه جق قدر شهرته مالک اولدقلرنندرنر؛ بناء علیه، بوتصریحك ده، تاریخاً هیچ برقیمتی یوقدر. بزم فکرمزه کوره، قارامان بکری بواسمی «نوره صوفی» نك اوغلی «کریم الدین قارامان» دن دکل، اونك منسوب اولدیغی و حتی ریاستنده بولوندیغی «قارامان» اویمانندن آملرلدره: آناطولینك مختلف برلرنده، اکثریا «سالور» کویلریله پک یقین، «قارامان» آدی برطاقم کویلرك بولونماسی، آنجاق، آناطولی یه کلن اوغوز کتله لری آراسنده «سالور» لرك و اونلرك برشعبه سی اولان «قارامان» لرك موجودیتیه قابل ایضاحدر. «برنجی علاء الدین کیتباد» ك «ارمنك» جوارنده کتیروب اسکان وبرواج تشکیل ایتدیکی تورکمن عشیرتنك قارامانلردن مرکب اولماسی و قارامان امارتی بونلرك تشکیل ایتمه سی، اوغوز دولترلریك طرز تشکیلی حقنده کی معلوماتمزه نظراً، پک طبیعیدر. بونقطة نظری تکذیب ایده بیلجک هیچ بروقیة تاریخیه موجود دکلدز [قارامان امارتنك تأسیسنده کی دینی عاملار حقنده ده «آناطولیده اسلامیت» آدی اثرمزه ده، ایلك دفعه اولارق، تمامیه یکی برطرز ایضاح ایلری سورمشدك: ص ۶۳-۶۵].

ص ۳۶. آناتولیده کی جغرافی اسمار حقنده اطرافلی تدقیقات یاپیلدقجه، مختلف اوغوز شعبه لرینک هانکی ساخه لرده و حتی نه نسبتده یوله شدکری معمای تاریخیسی ده شبهه سز کسب وضوح ایده جکدر. ایشته، سلجوق قامه، تر جنک اوغوز بویاری حقنده ویردینی ایضاحات، بوجغرافی معلومات ایله تأید ایتدیکندن، «مارقو وارت» ک بو خصوصده کوستردیکی بویوک اعتماد سز لنگ قسما حقسنز اولدینی ده تین ایدیور. جنوب شرقی قافقاسیاده [شیمدیکی آذربایجان جمهوریتی] الیوم «قارامانلو» نامنی طاشیان بعض کویلرک، سالورلرک «قارامان» شعبه سی طرفندن تأسیس ایدلیدی بزه بک محتمل اولدینی کی [۱]، داها یدنجی عصر هجریده بو حوالیده اولدقجه کشف کتله لر حالنده موجودیتنی کوردیکمز تورکنلر آراسنده ده، شبهه سز، «سالور» لرو «قارامان» لر موجوددی [نسوی، سیره سلطان جلال الدین، هودا ترجمه سی، پارس ۱۸۹۵، ص ۲۶۴، ۳۷۴، ۳۸۳].

سلجوقی ایمراطورلرینک تعقیب ایتدکری «بویوک اوغوز بویارینی بارچالایه رق مختلف یرله داغیتیق» سیاستی نتیجه سی اولارق مهم برقسمنک غریبه مهاجرتدن صوکر، «سر خس» و «مرو» حوالیسند قالان «سالورلر» [۲]، «تورکن» و یا «اوغوز» عنوان عمومیس آلتنده،

[۱] محمد حسن بهارلو، آذربایجان، باکو ۱۹۲۱، ص ۶۹: کولچای، شامخی، جوانشیر، جواد قضا لنده «قارامانلی» آدی ایله درت کوی موجوددر. — مؤلف، هیچ برمنبع تاریخی نه استناد ایتکسزین، ساده جه استدلال طریقله، بونلرک، قارامان امارتنک عثمانلی ایمراطورلته الحاق اوزرینه مهاجرت ایتدکری یازیورسه ده، بوجوق بیض طرز استدلاله اصلا اشتراک ایدمه یز: یقه تورکنلری آراسنده «قارامان» لیلرک موجودیتی، صوکر، آناتولینک متعدد ساحه لنده «قارامان» اسملی کویلرک موجود اولماسی بوکا بردلیدر.

[۲] «وامیری دیگر نام اویایک هزار سوار که از آن نیمه جیحون پورت داشتند و مقام سلاق (منقشلاق؟) لالیک (؟) و کوه بالقان هم محدود خوارزم رفت و اولاد او قتلغ بیک (قوطلوغ) و قران بیک (قازان) و قرمان بیک اند و هنوز اعقاب او برقرارند» [رشیدالدین طیب، تاریخ اوغوز و ترکان، حکایت سلغریان فصلنده]. بوقره، یقه تورکنلری آراسنده «قارامان» لرک و «قازان» ک [سالور قازان] خاطره لرینک یدنجی عصر صوکرنده ده یاشامقده اولدینی کوسترمکدن باشقا برشیته یاراماز، بوتون احوالی «سالور» لرینی بیک سواریدن چیقاران و تاریخ ایله منقهبی بربرینه قاریشدران «رشیدالدین» ک بوفاده سنه، لزومندن فضله اهمیت و قیمت و یرمه یلیدر. «وامبه ری»، «تورک قومی» نده، بو «سالور» لرک داها یدنجی عصر میلادی انساننده «جیحون» حوالیسند ساکن بولونقلرینی، و داها ایلیک عرب استیلا اوردولرینک بونلره راست کلدکرینی، مؤخرأ موغول استیلا سنده ده بونلرک ینه بوراده اولدقلرینی — بویه مکله برابر، «آرستوف» ک ده دقت ایتدیکی وجهله، هیچ بر تاریخی مأخذ کوسترمیور [تورک قومی، آلمانجه، ص ۳۹۸]. اویله ظن ایدیور که، «وامبه ری»، بو حوالیده جوق اسکیدن بری «غوز» لره تصادف ایدلیدی و «سالورلر» ک ده وایک بویوک واسکی برشعبه سی اولدینی نظر اعتباره آلارق بویه بر مطالعه ده بولونمشدر. — «جام آیین» ده

متعاقب عصرلرده کی برطاقم حرکتیه اشتراك ایتمشلردر [۱]. بعض طاملك فكرینه کوره بونلردن بر-
قسمی (۱۳۰۸-۱۴۲۸ میلادی) سنه لری آراسنده «سمر قند - طورقان - سوچه نو» یولیه
«سی - نینگ» قدر کله ركه اوراده يرلشمشله، وبویله جه بوکونکی «قانسو سالار» «سالور» لری.
تشکیل ایتمشلردر [۲]. ایشته بویکی بویوک مهاجرتدن صوکر صاییلری وقوتلری محسوس
صورته آزالان بو «مرو، سرخس» سالورلری، عشرت حیاتنک ده ایجاباتندن اولارق،
سائر کوچیه تورکنلرله یابدقلری مجادله لرده، وبالحاصه، مؤخر آشیعی ایرانیلره قارشى اجرا ایتدکلى.
«چاپاو: چاپول» لرله ایرانیلرک متقابل مهاجمات وتادیباتی نتیجه سنده، متادی صورته.

«صنقورک» دن بحث ایدیلیرکن: «بو آئنده سالور نسلندن آغانی خان ایکن فراغت ایدوب
برخی قتی نسلندن طوقتمور بن کرکیجو اولادندن لقمان خانه ویره شدی، صنقور آنک سپهسالاری
اولدی» افاده سی موجوددرکه [ص ۳۴]، بو، اوغوز عنعنه سنده «سالور» لرك داه «قتی» لردن.
اول برمدت حکمدارلق ایتدکلى و بناء علیه شرافتلیرنه دلایلدر | کذلک: جامع التواریخ، ص ۹۳: ومدتی.
مدید پادشاهی در خاندان او (اوغوز) باقی مانده. چنانکه مدتھا پادشاهی در شعبه سالور بود ... [۰].
«غالکین» ک [اتنوگرافی و تاریخی ماده لر، ص ۵۰] ویردیکی معلوماته کوره، تورکنلر، سالورلری
اوغوزخانک ایکنجی اوغلی «سویون خان» ک اون برچو جوغندن «سالور» ک احفادی عد ایده لر. بته بر
تورکن عنعنه سته کوره، «تکه» لر کندیلرینی و «یوموت، سالور، ارساری» قبیله لری «سالور قازان»
اولادی عدایده لر؛ اونلرک فکرینه نظرأ، «تیمورلنک» بونلری عربستاندن بورایه کتیرمشدر. اسکیدن بخارا
و خیوه اطرافلرنده و «بالاخان» طاغلرنده ساکن اولدقلری خالده، «نادرشاه» ک وفاتندن صوکر
«آخال تکه» یه کلشدر. دیگر برروایت کوره ده، تورکنلر، اسکیدن «فرغانه» ده ساکن ایشله
ایکی عصر اول اورادن چیقاریلارلق «بخارا» و «خیوه» طرفلرنده يرلشمشله. بته بر خلق عنعنه سی،
«یالاواج، قارامان، قیپچاق» ی، «سالور قازان» ک اوغوللری اولارلق کوسترمکده در [آریستوف،
عین اثر. — کذلک «جام جم آیین» ده «یلواج» آدی بریسننده بحث ایدیلدیکنی بورایه علاوه.
ایده لم]. «ابوالغازی بهادرخان» ک «طاشکند» کتبخانه سنده کی «شجره تراکمه» سندن نقلأ «تومانکی» ک-
ویردیکی معلوماته کوره، «سالور قازان» پیغمبردن اوچیوز سنه صوکر ایشادی. پک زیاده بهادر دی.
«بجنه: بجنک» خلقیله حرب ایتدی. عنعنه، اوغوزلرک اسلامیتی و عشرت طرز حیاتی تشکیلاتی.
بو «سالور قازان» ه اسناد ایتکده در [روس آرکه اولوژی جمعیتی شرق شعبه سی یازیلری، ج ۹، ص ۱۸۹۶،
ص ۲۶۹ - ۲۷۲]. آیریجه «کتاب ده ده قورقود» ه باقکز.

[۱] موغول استیلا سندن چوق زمان صوکر، «ملوک کرت» نامنده. یعنی هجری سکنزنجی عصر
اورته لریده. «بادغیس» حوالی سنده اوغوز تورکنلرینک اپی کشف بر صورته موجودیتی بیلوزز:
«دراویل ایام دولت ملک معزالدین حسین کرت جمعی کثیر از آتراك غزو دیگر احشام ترک در بادغیس
اقامت داشتند» [حبیب السیر، جلد ۳، جزؤ ۲، ص ۷۷]. بونلر، کندی کفرلینه فتوا ویره ن
«هرات» علماسندن مولانا نظام الدین عبدالرحیم الخوافی بی تجزیه مقصیده، ۷۳۸ ده «هرات» اوزرینه.
یورو مشله، ومقاومته مقتدر اولمایان حکمدارک الندن مولانای آلارق اعدام ایتشلردی. بونلرک آراسنده.
«سالور» لرك ده بولونما سی قولته محتملدر.

[۲] اسلام آنیقلولیه دیسنده کی «سالور» مقاله مزه باقکز.

قیریشلردر. صفویلردن باشلایهرق «قاجار» لر زماننه قدر ایرانده تأسس ایدهن مختلف دولتلر، پوتورکنلرله دائمی صورتده اوغراشمغه مجبور اولدیلر: «جرجان» ولایتله «خوارزم» آراسنده کی «اتره» نهری کنارنده اوطوردقلری ایچون «یقه تورکمانی» عنوانله معروف اولان و اون برنجی عصر مبادیسنده کی ایران مؤلفلرینک «صاین خان اولوسلری» ده دیدکلری. «اوخلو، کوکان، ایمور، سالور» قبیله لرینک ایران ایلله مناسبات دائمی لری حقنده ایضاحاته کیریشمک، ایرانک «تورکستان» و «خوارزم» ایلله مناسباتی تاریخی باشدن باشه تدقیق ایتمک دیمکدرکه، موضوعمیزک بخارجنده در [۱]. انصوکر «فتح علی شاه قاجار» ک اوغلو «عباس میرزا» نک (۱۸۳۱م) ده «سرخس» هجومنده ده پک قانلی ضایعاته اوغرامشلر، و آرتق اهمیتلرینی بوسبوتون ضایع «ایتمشلردر [۲].

[۱] برنارد دارن، الانتخابات البیه، پترسبورغ ۱۸۵۸، ص ۳۵۵ و متعاقب، ۳۶۲؛ «اسکندر منشی» نک «تاریخ عالم آرای عباسی» سندن نقلاً. — «ابوالغازی بهادرخان» ک وردیجی تفصیلاته کوره، «سالور» لر هجری اونجی عصرده «طشکی سالور، ایچکی سالور» یعنی ایجری و دیشاری سالور نامیله ایکی قسم ایدیلر؛ «طشکی سالور» نام عمومی آلتمده کی اوروق، «خراسان سالوری، ارساری، ساریغ، یوموت» ایللردن مرکب دی؛ خراسان سالورلری، ارساریلرله قاریشیق اوتورورلردی. یینه بوعصرده «صفیان خان» زماننده «خراسان سالور» لری تأدیب ایدیلدیلر و اوندن صوکر «اورکنج» سرایتهمین ورکی ورمکه باشلادیلر. ایللرک بووکلکنه و قدرنه کوره، ارساریلرله خراسان سالورلرینک اوزن اتمیشز بیک قویون، «تکه، ساریغ، یوموت» ایللرینک سکیز بیک قویون ورمه لری بقرر ایتدی. بوندن برقاچ سنه صوکر «ایجری سالور» ده اون آلتی بیک قویون ورکی قوندی؛ «قازان قویونی» «دین بوورکیدن باشقا، خانک» شیلاخانه» سی یعنی «مطبخ خاص» سی ایچون ده اونک یوزده اوتی وریورلردی که، بونک آدی ده «برات قویونی» ایدی [شجره توری، ص ۱۱۶ و متعاقب]. — «سنجر» زماننده بلخ حوالیسنده «ختلان» ده یاشایان اوغوز تورکنلرینک ده مطبخ سلطانی به سنوی یکریمی درت بیک قویون اعطاسیبه مکلف اولدقلرینی بیلدورز [راحة الصدور، ص ۱۷۷].

[۲] پوتورکنلر حقنده شواثرلره باقکنز: رضا قولی خان، خوارزم سیاحتنامه سی، شه فخر طرقتدن مطبوع و مترجم، پارس، ۱۸۷۹. — ره قلو، عمومی جغرافیا، ج ۶، ص ۴۳۳. — دو بو، تانارستان، بلوچستان و نه پال، پارس ۱۸۴۸، ص ۹۱. — بونس، بخارا سیاحتنامه سی، لوندنه، ۱۸۳۹، ج ۲، ص ۵۰ - ۵۳. — ریتنه، عمومی جغرافیا، ج ۷، ص ۷۰۲. — قاستانیه، اسلاو روسیا و تورک روسیا، ره وودوموند موزولمانک ۵۶ نجی صایسنده، پارس ۱۹۲۳، ص ۶۶-۶۷. — پروفور «بارتولد»، ایران حقنده کی قلاسیک اثرنده، «داها» صفویلر زماننده تورکنلرک «مرغاب» ساحلرینی یاواش یاواش اشغال ایتدکلرینی، و «تکه» تورکنلرینک «ساریغ» لری «مرو» دن چیقاردقلرینی سوبلیورن خزر دکنینک شرق ساحلرینی تورکنلر «جرجان» م قدر داها میلادی ۱۶ نجی عصرده اشغال ایتشلر، صوکرالری ده، ایران شاهلریله خیوه خانلرینک حاکمیتی ضعه اوغرادجه، «مرو» شرقلرینه قدر سهولته یایتمشلردر. «بونوک شاه عباس»، نهایت بو حوالیدن کفید ایتمکه عادات بر مجبوریت کوردی [ص ۶۲].

« سرخس » حوالیسینده طوپلو بر حالده ، «هری - رود » جوارنده ایران - روس . حدودی اوزرنده متفرق اولارق یاشایان ، قسماً «تکه» و «ساریق» تورکنلری ایله مختلطه . قسماًده ایران، بخارا و افغانستانده بولونان « سالور » لر، حالا کندیلرینی تورکنلرک اسکی واک اسیل بونی عدایده لر. «أونه ویچ» کوره، باشلیجه شوشه لره و اویماقلره آیریشلردر .

۱ . — یالاواج . اویماقلری : اوردو خوجا، داز ، بک ساقار (بولرکده آیریمجه اویماقلری واردر) .

۲ . — قارامان . اویماقلری : اوغرو حیجلی ، بک که زهن ، آلکن (بولرکده آیریمجه اویماقلری واردر) .

۳ . — کیچی آغا . اویماقلری : کیچی آغا ، یش اوروق (بولرکده آیریمجه اویماقلری واردر) .

بولرک نفوسی حقنده کی تخمینلرده متخالفدر : «دوبو» سرخس سالورلرینک نفوسی . ایکی بیک چادیر اولارق کوستردیکی حالده ، « پتروسه ویچ » اوجییک ، « وامبه ری » . مبالغه لی اولارق ۵۷۰۰ ، « أونه ویچ » و اوندن قلا « آریستوف » اسکی سرخس جوارنده . ۳۲۰۰ ، واک نهایت « قاستانیه » ده ۳۰۰۰ چادیر اولارق تخمین ایتمکده درلر [۱] . « سالور » لرده - شعبه وقیلرک اصلنی کوستره جک بر علامت اولان - شعبه لره مخصوص « تمغا » یوقدر . هر چادیر صاحبی کندیسینه کوره بر تمغاشکی اویدورور ؛ اونی دوه ، بیکر ، اشک ، قویون کی حیوانلرک قولاقلرینه ، صحن وقازان کی اشیایه ، حتی قاوون و قارپوزلر اوزرینه

[۱] « تورکن - سالورلرک عادت و عرفلری » حقنده ۱۸۹۲ - ۱۸۹۳ سنه لرده طوپلانمش ماده استناداً یازیلوب ، الیوم روس جغرافیا جمعیتده محفوظ بولونان مسوده دن آریستوفک نقلنه نظرأ . « قاستانیه » ده بو خصوصده اوکا اتباع ایتشد . « جنرال پتروسو ویچ » ، بوسالورلرک « قبیچاق » داز اردو خوجا ، قارامان « دییه اوچه آیریلدقلرینی یازدیغی حالده ، وامبه ری « یالاواج ، قارامان ، آنا بولکی « دییه تقسیم ایدر [« آریستوف » ده بومستله ده « وامبه ری » یه اتباع ایتشد] . « وامبه ری » بولرک طرز توزعی حقنده شو ایضاحاتی ورمکده در : اوج بویوک و بر چوق ده تالی قسملره آیریلان . سالورلر ، داغنیق بر حالده بولونورلر : ۲۰۰۰ چادیر « مرو » ده « تکه » لرله قاریشیق ، ۲۰۰۰ ی . صوک زمانلرده ایرانده « هری رود » ک صول ساحلنده زور آبادده ، ۱۰۰۰ ی ساریق آشاغیسینده کی مرغابده ، ۴۰۰ ی چهار جویده ، ۲۰۰ ی مینده ده ، ۱۰۰ ی هرات جوارنده که جمأ ۲۸۵۰۰ نفوس و ۵۷۰۰ چادیردر . کندیلری : ۶۰۰۰ چادیر صایورلر ؛ حتی ۸۰۰۰ دینلیدیکی ده ایشیتدم . وامبه ری ، « تورک قومی ، ۳۹۹ . بوکونکی تورک زمره لری حقنده بر چوق شخصی مشاهدات و معلوماتی . اولان عبدالقادر افندی دن اوکره ندیکمه کوره ، سالورلرده کی بو « داز ، طاز : صاحبز ، کل » شعبه سنک . دیگر پارچه لرینه بوکون آلتایده ، قیرغیز و قازاقلر آراسینده ، باشقیردلر ایچینده ده تصادف ایدیلکده . ایش . هر حالده بو اویماقلردن بر طاقنک « سالور » لره بک مؤخرأ قاتیلدقلری قولاییمجه تخمین اولونه بیلیر .

نقش ایدەر؛ بونلر حقنده بالخاصه یاپیلان تدقیقات نتیجه سینده، بوتغالردن اون بردانه سنک قیپچاق تمغاسی اولدینی آ کلاشیلمشدر [۱].

«قانسو» سالارلرینه کلنجه، «قانسو» ایالتنک اصل «تیت» قسمنده الیوم عددلری ۷۰,۰۰۰ («غروناره» کورمه آنجا ۵۰,۰۰۰) قدر تخمین ایدیله بیلن مسلمان «سالار: سالور» لر وارد. بونلر «هوانغ - هو» نک جنوبنده «Sin-Hoa-T'ing» یاخود «سالار» قصبه سی مرکزی تشکیل ایتک اوزره، نهراصفرك صاغ ساحلنده «اورون وو Ouronvou» دن «تاو هو Tao hô» یه قدر شرید کبی اوزانان بر ساحه یی، و نهرك صول ساحلنده «سی - نینگ Si-ning» دن «هوچو Hô tcheou» یه کیدن اولدجه عارضه لی و طاغلق بعض محللری اشغال ایتکده درلر. بو تورکر، تشکلات طبیعه لری اعتباریه سائر «قانسو» مسلمانلارندن صراحت آیریلدقلری کبی، ملی لسانلری اولان تورکجه یی ده محافظه ایتکده درلر. «غروناره»، بونلرک لهجه لری حقنده بعض محدود ماده لر طوبلایه رق نشر ایتش، و حتی بوندن سالارلرک منشأ و «قانسو» یه زمان هجر تلی حقنده بعض عندی حکملرده استنتاج ایتشه ده، اصلا کافی وشایان اعتماد دکدر. مذهب اعتباریه سنی وحنفی اولان «سالارلر» آراسنده، اسکیدن بری، «نقشبندیک» طریقی و «ذکر جهری» منتشردر. چینلیاره قارشى پکده رین بر حس نفرت بسله یین «سالارلر» چاپوخلیقله مألوفدرلر [۲].

۳

«بایات» لر

شیمدی یه قدر علم عالنده «بایات» لر حقنده هیچ برتدقیق یاپیلمه مشدر. «رشیدالدین» ک موغول قبیله لری میاننده صایدینی «بایات» لر حقنده اوراده کی معلوماتی اقتباس ایدهن

[۱] آرستوف، عینی اثر.

[۲] اورته آسیا یه کیده «دوتروی دوره» هیئت علمیه سی نشریاتنک ایکنجی قسمنده «غروناره» طرفندن یازیلان «تورکستان و تیت»، پارس ۱۸۹۸، ص ۴۵۷ و متعاقب. — کذلک لوفی ماسینیون، عالم اسلام سالنامه سی، برنجی سنه ۱۹۲۳، ۲۶۸ - ۲۶۹. — موضوع اصلیمزه فضله تماس ایتهدیکندن بوخصوصه اختصارى ترجیح ایتدک. مع مافیه، بونلر حقنده داها صریح بر فکر ایدینه بیلدک ایچون، یکی و صاغلام تدقیقات و مشاهداته احتیاج وارد.

«هووروت» ك «موغوللار تاریخی» نده کی کوچوك و- برمعتاد-چوق سطحی برنوطه سی ایله، «آریستوف» ك توركمئاردن بحث ایدهركن تصادفاً یازدیغی مبهم برقاچ سطر استثناییده جك اولورسه، بوخصوصده هنوز هیچ برتدقیقه مالک بولونمورز. مقمدا «جامع التواریخ» ك طبع وترجه ایتدیکی «ایران موغوللری» قسمنه اسکی تورك تاریخ و اتنولوژیسی حقنده اکثریتله پك قیمتلی نوطلر علاوه ایتمش اولان بویوك عالم «اتیهن قاترمه ز» بیله، «بایات: بیات» کله سی حقنده یالکزیبش آلتی سطرلق جغرافی معلومات ویرمکله اکتفا ایتمشدر. بوشراط آلتنده، آشاغیده کی ایضاحاتمك یا کلیش و اکسیك نقطه لری معذور کورولور امیدنده یز.

«بایات» اناطولی تورکجه سنده «اسکی» - چغتایچه ده، طبیعی ینه بومعنا ایله علاقه دار اولارق «کیجه دن قلش طعام» [شیخ سلیمان افندی، چغتای لغتی] - معناسنه حالاقوللانیلان تورکجه برکله در. داها «قوتادغو بیلک» ده بو کله «اسکی، قدیم» معناسنه قوللانیلش اولدیغی کی [رادولف طبعی، باشلانغیجده]، «محمود کاشغری» ده اثرنده بو کله نك «ارغو» لهجه سنده - طبیعی مجازی صورته و هیچ شبهه سزاسلامیتك «نانکری» یی «قدیم» تلقی ایله مه سی اعتباریله - «الله» معناسنه کلدیکنندن ده بحث ایتمکده در [دیوان لغات الترک]؛ «ابوالغازی» ده، «رشیدالدین طیب» ه استناداً [جامع التواریخ: با دولت و پر نعمت - تاریخ اوغوز و ترکان: با دولت و نعمت] «دولتلی» طرزنده [شجره تورکی، ص ۱۸] شرح ایتمکده در [برآز آشاغیده کوروله جکی وجهله، یالکز محمود خان منشآتنده «بای آد: اولو آدی» طرزنده دیکرلرندن فرقلی برمعنا ایشتقاق ویرلمکده در]. اسکی تاریخی منبعله کوره اوغوز بویلرندن برینك آدیدرکه، عنعنه، بویوک «کون خان» اولادندن «بایات» ه منسوب اولدیغی. کوسترمکده در [داها «دیوان لغات الترک» و «جامع التواریخ» کی ایلك منبعلردن باشلایه رق، سائر بوتون مؤخر و مقتطف اثرلرده ده بویله در]. دیکر بویلر کی، بونلرک تمغا، اونغون و سوکوکلی حقنده ده ینه او اثرلرده معلومات واردر.

«بایاتلر» ك مهاجرتی ده، اوغوز بویلرینك عمومی مهاجرت حرکتاری و سلاچوقی ایمراطورلرینك اسکان سیاستله شدتله علاقه دارد. دیکر بویله رابر خزر دکیزینك جنوبندن کچمرك اناطولی استیلاسنه اشتراك ایدهن «بایاتلر»، یاواش یاواش، اناطولینك مختلف ساحه لرینه طاغیلارق بعض یرلرده کندی اسملریله قریه لر تأسیس، و بعض یرلرده ایسه اسکی عشیرت شکلنی محافظه ایتدیلر. مثلاً بوکون «پافلاغونیا» حوالیسندنه ایکی یرده «بایات» اسملی کویله راست

کلدی کمز کی [ریخاردله نونهار دک خریطه سنه مراجعت ایدی کز]، عین صورتله، از میر حوالیسنده، آطنه ده قوزان طاغری اوزرنده، آطنه جوارنده واصلاحیه نواحیسنده ده عشرت شکلی محافظه ایدن بر قسم «بایات» لر حالا موجوددر [رمضان اوغلو، آطنه، ص ۳۵]. آطنه ده کی «بایاتلر» دن داهالون برنجی عصر هجریده «کاتب چلبی» ده بحث ایتکده در [۱].

آنا طولینک دیکر بعض ساحه لرنده ده بولونه جنی پک طبیعی اولان بو «بایات» اسملی کویله، ایلك استیلاز مانلرنده کلن ومؤخر آشیرت شکلی غائب ایدن «بایات» لرک خاطر ده سنی صاقلار. «سلجوقنامه ابن بی» ترجمه سنده، سلجوقی حکمدار لرینک معیتنده، دیکر بعض بویوک بویارله برابر بونلرکده اسمی صیق صیق کچر [هوتسمه، سلجوقی متلری، ج ۳، در دنجی جلد صوکنده کی انده قسه مراجعت. «مارقو وارت» ک بونلر حقننده کی قید احترازیسی، «سالورلر» دن بحث ایدن رکن سویله دیکمز وجهله، تمام اوارد اولاماز]. بز بویایک سلجوقی استیلاسی زماننده، «بایاتلر» ک «الجزیره» و «سوریه» یه ده کلدکری قناعتنده یز. الیوم «موصل» ایله «بغداد» آراسنده کی ساحه ده یکریمی اوتوز کوی اولار ق عربلرله برابر یاشامقده بولونان ومع مافیہ خالص تورکجه قونوشان «بایات ایلی»، شهبه سز، بویایک فاتحلرک بقایا سیدر [ضیا کوک آلپ، کوچوک مجموعه، ص ۲۹، ص ۳]؛ شاعر «فضولی» یی یتیشدیرن ده، ایشته بوتورک زمزمه سیدر [۲]. عراقده مؤخر عثمانلی والیرلی معیتنده بعض عرب آشیرت لرینک عصیانکی تنکیله خدمت ایدن «بایات» عشرتکده اصلاً کورد اولدینی هیچ بر صورتله ادعا ایدیله من [نظمی زاده، کلشن خلفاء، ورق ۱۱۶، ۱۱۸؛ قله مان هو آر، بغداد تاریخی، یاز ۱۹۰۱، ص ۱۲۴]. داهال «حمدالله مستوفی» زماننده عراقده موجودیتنی بیلدیکمز «بایات» قصبه سی، ۵ نجی ویلا آلتنجی عصرده، ایشته بوتورک لر طرفندن تأسیس ایدیلش اولمالیدر [۳]. هجری آلتنجی ویدنجی.

[۱] «و اولوقت ترکان حلب سکر طائفه در. ذلقادریه، البستانده اولورلردی؛ اوزریه، داود بن اوزر جماعتندن مضیصه ده؛ ذکریه، سالم ذکرلی جماعتی، چاقتده در؛ رمضان اوغلو، آدنده؛ اوشریه، بلاد جعبده؛ ورسق، طرسوسده؛ بیاضیه وکبکیه ظاهر حلبده اولورلردی. اما حالا اول اسامی متبدل اولدی که بونلر در: طائفه پهلوان اوغلو، طائفه بیات، طائفه قیصر، طائفه اوشار، بونلر رجب اوغولزیدر؛ طائفه ای میر، طائفه کوچکلو، طائفه جریب سیل سور، طائفه اوردکلو، طائفه قره قیونلر، طائفه آق قیونلو» [کاتب چلبی، جهان نما، ص ۵۹۳].

[۲] فضولینک تورک جنسندن و «بایات بوی» ندن اولدینی ابتدا تصریح ایدن، «تجمع الخواص» بحرری «صادق کتابدار» در. فضولی حقننده کی رساله مزه باقکنز.

[۳] «حمدالله مستوفی قزوینی»، عراق عربده کی «بیات» قصبه سندن بحث ایدن رکن، صولرینک.

عصرلرده عراق و سوريه توركنلري طرفندن اجرا ايديلن برطاق حرڪات ووقايه، هيچ شهبه سز، بو «باياتلر» ده اشتراك ايله مشاردرد .

بويوك اوغوز مهاجرتي ائساننده «بايات» قسم كيلسنگ غربه دوغرو مهاجرتي متعاقب، شرق ساحه لرند قالان «باياتلر» كيتجه پك آز اولدقلرندن، تورك تاريخنده دائماً كوردىكمز وجهله، ديكر بويوك هيئنلره التحاقه مجبور اولديلر؛ واساساً اتولوزى اعتباريله ده كنديلرينه بوسوتون يابانجي اولمايان «قانقلى» لره قاتلديلر: اون اوچنچى عصر ميلادى چين منبعلرينك «قانقلى» شعبه لرندن اولمق اوزره كوستردكلرى «Bo-ya-vu» لر [بره تشنايدرد، قرون وسطى تدقيقاتى، يكي طبع ۱۹۱۰، ج ۱، ص ۳۰۳]، ايسته بو «بايات» لر اولماليدر. «جلال الدين خوارزم شاه» ك مورخى «نسوى»، مشهور «توركان خاتون» كده «باياتلر» دن اولديغى، بونلر ك ايسه «يماك: كيماك» لك برشعبه سنى بولونديغى، و «جلال الدين» ك زماننده قسم اعظمى باياتلردن مركب ۷۰۰۰ كشيلىك و «قوطلوغ خان» لقبلى «توشى پهلوان» قومانداسنده برسوارى قوتنك - قرابت دولاييسيله - «ازلغ شاه» طرفدار اولدقلىنى سويلر [هودا ترجمه سى، ص ۴۴، ۷۲، ۹۶]. «توركان خاتون» ك باباسنگ «قانقلى» [۱] رؤساسندن اولديغى بيلديكمز كي [هان بالعموم منبعلرده؛ مثلاً: دمه زون، موغول و تاتارلر تاريخى، پترسبورغ، ۱۸۷۴، ج ۲، ص ۳۷]، بوندن دولايى، «خوارزميلر» دولتنده «قانقيلر» ك نه قدر مهم بر موقعى اولديغى ده بوتون منابعك متفقاً تاييد ايتديكى بر متعارفه در [نسوى، طبقات ناصرى،

آجى اولديغى، فقط قصبه يه بر فرسخ مسافه ده اولوب «كاريز: صوبولى» ايله كتيريلن صوبك ابي اولديغى، حقوق ديوانيسنگ درت تومان و آلتوز دينار رايج اولديغى سويله ديكي كي، بنديجين ايله بيات آراسنده معدن بولونديغى و كرستان داغلرندن چيقان «بيات صوبى» نك بوتون او حوالى يي اسقا ايتديكى ده آكلاتر [زهره القلوب، كپ نشر ياتندن، ص ۳۹، ۲۰۷، ۱۲۲۸]. «جامع التواريخ» ده بوحوالينك اسبى كچديكى كي [قاترمر، ايران موغوللرى تاريخى، ص ۳۶۴]، «ريش Riche» ده «Narrative of a residence in Koordistan» آدى ائرنده بايات اوواسندن بحث ايدرد [ج ۱، ص ۲۳، ۲۴ - «قاترمر» ك عين صفحه ده كي نوطه سنده].

[۰] طبقات ناصرى، راوه رقى، ص ۲۵۴ ده «قيپچاق» رؤساسندن اولديغى مسطوردر. حالوكه سائر بوتون منابع، بالخاصه «جوينى» قانقيلردن اولديغى ضراحه كوسترمكده وحتى بو قرابت دولاييسيله قانقيلر ك سبب اولدقلىرى فلاكتلرى ده آكلاته قده در. [جهانكشاي جوينى، كپ سلسله سى، ج ۲، ص ۱۹۸]. بوخصوصه «بارتولد» ده عين فكر ده در: اورته آسياده موغول قوتوحاشه قدر خريستيانلىق، توركيات مجموعه سنگ ايلك جلدنده، ص ۹۱؛ آبريجه «دوسنون» و «هووورت» ك موغوللر تاريخنده باقكر.

جهانكشاه[خ]. بوتون بونلردن استبدال ايديله بيله جك نتيجه، شرقده قالان «باياتلر» ك يدنجي عصرده «قانقلى» هيئت متحده سنه داخل بولونان بر قسم «يماك: كيماك» لره وبالنتيجه «قانقلىلر» ه التحاق ايتدكلريدر [«كيماك-قانقلى» مناسباتي حقنده: «دوسسون» ك موغوللر تاريخيله، ج ۱، ص ۱۹۷؛ «هاممه» ك آتون اوردو تاريخنه، ص ۷۴ مزاجعت ايديكز. «كيماك» لر حقنده اتنولوژيك معلومات ايچون «ايلاك متصوفلر» ه باقكز]. «هو وورت»، بو «باياتلر» ك، «رشيدالدين» ك بحث ايتديكي موغول «باياوت» لر اولديغنى سويله مككه برابر، «قانقلى» لره مناسبتلرى دولاييسيله، بونلر ك موغول اولمايوب تورك اولمالرى احتمالي قوتلى بوليور؛ بو خصوصده صاحب اختصاص اولمايان «هودا» ده، اسم مشابهتنه باقهرق، بونلر ك موغول «باياوت» لر اولديغنى مطالعه سنده در. حالبوكه «رشيدالدين» ك ويرديكي ايضاحاته كوره ده [۱]، خوارزمشاهلر دولتنده كورديكمز بو «بايات» لرك موغول «باياوت» لرى دكل، شرق ساحه سنده قالان «اوغوز باياتلرى» اولماسى چوق داها قوتليدر. متعاقب عصرلره عائد بعض معنيدار تاريخي وثيقله له بوكونكى اتنوغرافى معلوماتى ده، بونقطه نظر مزي شدتله تايد و تقويه ايدسيور: هجرى ۱۰-۱۱ نجى عصرلرده بر قسم «بايات» لرك «اوركنج» جوارنده اوتوردقلىرى وحتى اوجوارده بريك «بايات قبرى» عنوانيله معروف اولديغنى «ابوالغازى» يازمقده در [شجره توركى، ص ۱۴۴ و ۱۱۴، قازان طبى ۱۸۲۴]؛ «آريستوف» ك نقل ايتديكي بر شجره يه نظراً «بخارا» ده «بايات» بقيه لرى اولديغنى صراحت آكلاشيلديغنى كي [۲]، منقبوى «قورقوت آتا» نك ده «بايات» لردن اولديغنى بيلورز [۳]. «مالقولم» ك: «باياتلر ك جنكيزايلا تاتارستاندن كلهر ك اوزون زمان آناطوليد»

[۱] رشيدالدين، جامع التواريخ، بهر زين طبى، ص ۲۳۳ و متعاقب. اونك ايضاحاته كوره بونلر ك «بايقال» ك جنوبنده اولدقلى آكلاشيلور [آبريج باقكز: هو وورت، موغوللر تاريخى]. «پاتانين» ك بحث ايتديكي موغول «بايت» لرى، ايشته بواسكى «باياوت» لرك برقيه سى اولسه كر كدر، بونلر «دور بوتلر» دن داها شرقده اوتورورلر؛ قارا قوزودن بوركلرى (قالباق) و «اورانخاي» لره بكنزه ين سماريله تفريق ايديلرلر. [۲] آريستوف، مذكور اثر، «توركنلر» فصلنده.

[۳] «واين قورقوت ازنسل باياتست بسر قرا خواجه واو عظيم عاقل و دانا و صاحب كرامات بوذه است» [رشيدالدين، تاريخ اوغوز و تركان]. عبدالقادر افنديك «دده قورقوت» حقنده كي تورك عنعنهلرني محتوى يك عميد مقاله سنده باقكز [توركيات مجموعه سى، برنجى جلدده]. بر قسم اوغوز عنعنهلرني حاوى «جام جم آيين» آدى كوچوك اثرى ۸۸۶ ده يازان «حسن بن محمود يياتى» ده باياتلردندر [استانبول طبى، ۱۳۳۱].

يرلشمش وحتي بر قسمي تيمورلنگه قارشى «ييلديرم بايزيد»ك اوردوسنده حرب ايتمش، و آنقره هزيمتندن صوكر «تيمورلنگ» بونلرك بر قسمي «دياربكر» ه كوندرمشسهده، بورانك امير يله اويوشا ميره ق «بغداد» حواليسنه كيتمش و «شاه طهماسب» طرفندن ايرانه كتير يله رك بر قسمنك «صاوچيلاق» و متباقيسنك «مازندران» حواليسنده «اشرف» ه يرلشدير يلمش و «ايكنجى عباس» زماننده «خراسان» ه نقل ايند يلمش اولديغنى سويله مەسى و ايران باياتلرينك مقداري ۴۰ بيك عائله اولارق كوسترمەسى [ايران تاريخي، ج ۳، ص ۳۱۴-۳۱۵، فرانسزجه ترجمەسى، ۱۸۲۱] تماماً شاين اعتماد دكلدر؛ بونلرك غربە مهاجرتلرى، يوقاريده يازديغمز كچى، جنكيز استيلا سندن چوق اول، داهالايك سلك چوقيلر زماننده در؛ موغول اوردوسيله كلنلر، موغول «باياوت» لدر كه، نه آناتولى ساحه سنده نه ده عراق و شمالى سوريه ده اونلردن بللى باشلى هيچ برزمره قالماشدر. جنكيز استيلاسى، خوارزم ويرانده اساساً پك بويوك بريكون تشكيل ايتمين-صوك «بايات» بقيه لرى ده براز ضايعاته اوغراتمش، ياخود، بو استيلا قارشيسنده داهالايه مصون ساحه لره چكيلمكه مجبور ايله مشدر.

يوقاريده ايلك اوغوز مهاجرتى ائناسنده سوريه حواليسنه كلدكلرىنى سويله ديكمز سوريه «بايات» لرينك موغوللر دورنده كى وضعيتلرى حقنده، او حواليده كى سائر توركن عشيرتلىرىدن آيرى اولارق خصوصى بر معلوماته مالك دكلز. يالكز، هجرى دوقوزنجى عصر مباديسنده، بر طاقم شام باياتلرينك بعض سياسى سببلرله شرقه دونه رك «آق قويونلر» ه التحاق ايتدكلرىنى بيلورز [۱]. فى الحقيقه، ينه هجرى دوقوزنجى عصرده، سائر بعض اوغوز عشيرتلىرىنك ده غربدن تكرار شرقه دونه رك، بو صورتله مستقبل «صفوى ايمپراطورلى» نك عناصر مركبه سنى حاضر لاش اولدقلىنى پك اينى بيلورز [مثلاً، اوغوزلرك «بيكدلى» بويىنه منسوب اولان بر قسم «بيكدلى شاملو» لرك تيمور استيلا سنى متعاقب تكرار شرقه دونه رك اردبيله كى «صفوى» شيخلر ينه انتسابلرى حقنده «لطفعللى بيك آذر» ك مطبوع «آتشكده» سنه باقكز، ص ۳۲۰]. «ملك الشعرا محمود خان» ك منشأ تونده: «باي آت» ك «كون خان» ك ايكنجى اوغلى اولوب «قارا موران» كنارنده يورد طوتدينى، هر جهتله برادرلر ينه فائق اولدينى جهتله «اولو آدى» ديمك اولان بو اسمى آلد ينى، اولاد واحفادينك ايرانه نه زمان كلديكى

[۱] خصوصى كىتبخانه مزده كى يازمه نكارستان ترجمەسى، ص ۴۰. - بو خصوصده داهالايه تفصيلات ايچون آيريجمه «تاريخ عالم آرا» يه ده باقكز.

معلوم اولمایوب، یالکز، «تیمور» دورینه قدر آدری طویولمادیغی، اونک امریله «شام» سرحدلرنده محارباتده بولونقلری، وعودتلرنده «رشت» و «کرکان» حدودلرنده اوتوردقلری، نهایت «قچارلر» دائرهنه کیره رک «شام بایاتی» و سادهجه «بایات» عنوانیله ایکی قسم اولوب «صفویلر» دن «قچارلر» ه قدر برچوقرجال یتیشدیردکری مقیددر [طهران، طاش باصمه سی، ۱۲۸۰، ص ۴۳۷-۴۳۸]. بومعلوماتک ایلک قسمی، یعنی، «بایات» لرک «قچار» لرله التحاقه قدر کچیردکری دور حقیقده کی مطالعه، شایان اعتماد دکدر؛ لکن اوندن صوکر اکی پارچه، سائر تاریخی منبعلرله پک اعلا توافقی ایدیور: فی الحقیقه، «قچارلر» ک «هولاکو» زماننده ایران و اورادن شام حدودلرینه کلدکری، و مؤخرآ، دیگر قیزیلباش عشیرتلیله برلکده-که بونلر «اوستاجلو، شاملو، تکلو، بهارلو، ذوالقدر، افشار» لردر - صفوی سلطنتی تأسیس ایتدکری، و «آشاخه باش، یوخاری باش» نامرلیله ایکی قوله آریلار قلی ایلک قولی تشکیل ایدن آلی زمردن اوچنجیسنی ایشته بو «شام بایاتلری» نک تشکیل ایتدیکی معلومدر [مرآت البلدان ناصری، ج ۱، ص ۳ دن نقلاً «E. Beer» ک «Das Tarikh-i Zendijeh» نام اثری، ص XX II، لیدن، ۱۸۸۸]. - داهامو غوللر دورنده آق و قارا قویونلرله برلکده ایران و اورادن آدری ساحه لرینه کلن برطاق تورک زمردلری میاننده صایه جغیز «قچارلر» حقیقده «عبدالرزاق بیگ» ک «مأثر سلطانیه» سنه و «ناسخ التواریخ» ک «قچارلر» ه عائد جلدینه مراجعت. بڑ «مأثر سلطانیه» نک بو خصوصده کی افاداته، «قدسی» مخلصلی «عباس قولی آغا» نک غیر مطبوع «کستان ارم» نده تصادف ایتدک. «محمودخان» ک افاده سنده شایان دقت اولان دیگر برنقطه، ایران بایاتلرینک، «شام بایاتی» و سادهجه «بایات» دییه ایکی یه آریلما سیدر؛ بزم فکر مزه کوره، بوایکنجی قسم «بایات» لر، غربدن کلیوب اساساً ایران ساحه سنده موجود بولونان، یا خود شرقده کی تورکنلردن آریلوب کلن، یا خود دیگر بر احتمال ایله، «صفوی شاهلری» طرفندن میلادی ۱۷نجی عصر طرفنده بغداد حوالیستدن «مازندران، طهران، خراسان» طرفلرینه کتیریلوب «قیزیلباش» نامی آلان [محمد حسن بهارلو، آذربایجان، ص ۷۰، باکو ۱۹۲۱] بر قسم «بایاتلر» در [۱]. هجری اونجی و اون برنجی عصرلر طرفنده «صفوی»

[۱] هجری اونجی عصرده ایران بایاتلرینک برطاق حرکاتی ده بیلورز؛ همدان حوالیستده کی «بایاتلر» ک رئیس «اوغورلو» بکله، لورستان کوردلری حاکمی «شاهوردی» آراسنده اسکیدن بری ضدیت و منافرت واردی؛ «شاه عباس»، بر آراق همدان و الیلکنی «اوغورلو بیگ» ه ویرمشدی؛ بومنافرت سببیه «بروجرد» ده

اوردولرنده عثمانلیره قارشى حرب ایدن «بایاتلر»ك [هائمه ترجمهسى، ج ۹، ص ۳۰۷] «آق» و «قارا» لقبایله باشلیجه ایکی یه آریلدیغنی «ژووانن» سویله دیکی کبی [دوپره، ج ۲، ص ۴۶۰]، «نایه» ده اون دوقوزنجی عصرده بونلرک آذربایجانده، طهران جوارنده، نیشابور اطرافنده، فارسده بولونقلرینی بیلدیریور [J-R.G.S.XLVI. P. 100]؛ کذلک «هاوس قنهخت»ك خریطهسى. بونلرک «نیشابور» حوالیسنده کی موجودیتلرینی «مالقولم»ده آکلامقده در: ج ۳، ص ۳۱۴-۳۱۵. تاریخی قسملری چوق ضعیف وقاریشیق اولمقله برابر قافاس آذربایجانك اتنوغرافیاسی حقنده اولدقجه شایان دقت معلومات ویره ن «محمدحسن بهارلو»، هیچ برمنبع تصریح ایتیه رک، «قسم اعظمی آناطولیده قالان بایاتلرک بورادن مختلف زمانلرده آذربایجانیه کوچوب کلدکلرینی، کذلک صفوی شاهلرینک ده کندی حاکم لرینه یارديم مقصیله ایرادن بر طاقم بایاتلری آذربایجانك قوبا قضاسنه نقل ایتدکلرینی، الیوم کوچای، جواد، قوبا، شماخی، شوشا قضاالرنده کی «بایات» اسملی کویلرک بونلرک بقایاسی اولدیغنی» سویلیور [عین اثر، ص ۷۰]. بایاتلرده خلق موسیقی وادیاتنك پک کوتلی اولدیغنی، آذربایجانده، بزم الیوم «مانی» دیدیکمز کوچوک خلق شعرلرینه - شهه سز بسته سنه اضافله - «بایاتی» نامی ویریله سندن آکلاشلمقده در [یوسف وزیرلی، آذربایجان ادبیاتنه بر نظر، ص ۱۳]؛ فی الحقیقه، الیوم آذری ساحه سنده قوللانیلان موسیقی نغمه وخنلری آراسنده، «بایات شیراز»، «بایات ترک»، «بایات قاچار»، «بایات کرد»، «بایاتی» آدلی خنلرک موجودیتنی بیلیورزکه، بونلرک دردی طوغرودن طوغریه «بایات» تورکلرینك خلق موسیقیسندن آلمش اولاجقدر؛ و «راست» ایله «رهاوی» دندر [نواب میرمحسن قراباغی، وضوح الارقام، ص ۱۷ و ۲۳، باکو ۱۹۱۳]. اسکی عثمانلی موسیقیسنده ده «بایاتی» پک مشهور و متعمم بر مقامدر. اسکی تورک خلق شعرینك عادتا ملی برتمالی اولان «دهه قورقود»ك بایاتلره منسوب عدایدیله سی بونقظه نظرمنی تأیید ایده جک بر دلیل اولدیغنی کبی، تورک ادبیاتنك ایریشلمز شاهقه سی اولان «فضولی» نك ده بایاتلردن اولماسی، بوفکرمنی قوتله تأیید ایتمکده در.

تورکلره کوردل آراسنده مدهش برجدال اولدی. «اوغورلویک» بوا درده مقتول دوشدیک کبی، «بایاتلر» ده پک بویوک ضایعاته اوغرا دیلر؛ ماللری کوردل طرفندن کاملاً یغما ایدیلدی [شرفنامه، وه لیامینوف زهرنوف طبعی، پترسبورغ، ۱۸۶۰، ج ۱، ص ۵۳ - ۵۴].

۴

«چینی» لر

اوغوزلرک «اوچ اوق» قسمینه منسوب اولان «چینی» لر، عنعنیه کوره، «کوک خان» ک دردنجی اوغلی «چینی» دن توره مشاردرد [دیوان لغات الترك، جامع التواریخ، تاریخ اوغوز و ترکان کی ایلک منبعله نظر آ]. «رشیدالدین» بوکله نیک معناسی «یعنی هر جا که یاغی پندبی توقف جنک کند» [جامع التواریخ، بهر مین طبعی] — تاریخ اوغوز و ترکان: یعنی بهر جا که یاغی شد جنک کند و توقف نماید [طرزنده تفسیر ایتدیکندن، «ابوالغازی» ده اوکا اتباعاً «قهرمان» معناسی ویرمشدرد [۱۸۲۴ قازان طبعی، ص ۱۹]. ایشته بومعنا لره نظر آ، کله نیک «چایق» اصلندن کلدیکی قبول اولونه بیلیر. «محمود کاشغری» بواسکی اوغوز بویلرینک داها برطاقم تالی شعبه لره آیریلدیغنی سوبله مکله برابر [دیوان لغات الترك، ج ۱، ص ۵۷]، مع الاسف «چینی» لرک بواسکی شعبه لری حقنده هیچ بر معلوما تمز یوقدر. تمغالرینک شکلی، «دیوان لغات» ده و «جامع التواریخ» ده تثبیت ایدلمشدرد.

«چینی» لرک غربه مهاجر تلی، سلجوقیلرک ایلک آناتولی استیلاسی زماننده در. بونلرک مهم بر قسمی ابتداعربی آناتولی یه کله لرک، «پافلاغونیا» حوالیسنه و طربزون ایمراطورلغی حدودلرینه یلشدیرلمش و بالخاصه «سینوب» ک سلجوقیلر طرفندن ضبطی اوزرینه اونلردن براوج تشکیل ایدیلشدی. هجری ۶۷۶ ده طربزون ایمراطورینک سینوبه هجومی اوزرینه «چینی» لرک بو هجومه کمال موفقیتله مقابله ایتدکلرینی بیلورز [هوتسا، سلجوقی متلری، ج ۴، ص ۳۳۳]. تاریخی بروثقه اولوق اوزره قیمتی بنجه آرتق هر تورلو شبهه دن وارسته اولان [۱] «حاجی بکتاش ولی ولایتنامه سی» نده، «چینیلر» ک هر حالده بوتاریخدن اپی اول اورالرم کلدیکنی کویستره ن صریح برافاده واردر [خصوصی کتبخانه مزده کی «ولایتنامه» نسخه سی، ورق ۳۶]. «آناتولیده اسلامیت» ادلی اثر مزده ایضاح ایتدی کمز و جهله، بونلر، مشهور «بابا اسحق» طرفدارلری طرفندن نشر ایدیلن «بابائی: باطنی» عقیده لرینی، انک نهایت

[۱] بو خصوصده ۱۹۲۳ ده یارمده طویلانان «بین الملل تاریخ ادیان قونفره سی» نیک مساعینی محتوی جلدده مندرج «بکتاشیلغک منشأ لری» ادلی مقاله مزه باقکیز. بونک تورکجه ترجمه سی: تورک یوردی، نومرو ۸، ص ۱۲۱ - ۱۴۰

هجری یدنجی عصرک اورته لرنده قبول ایتدیلر [۱]؛ ۶۶۲ ده « صاری صالتوق » معیتند « دوبروجه » یه کچرک ، مؤخرآ « قره سی اوغلو عیسی بک » زمانده تکرار آناطولی یه دونن بوقیز یلباش تورکنلر آراسنده ، « چینلر » ک اکثریتی تشکیل ایتدیکی قناعتنده یز [بوتون بونلر حقنده تفصیلات ایچون باقکنز : آناطولیده اسلامیت ، ص ۶۱-۶۳] . ایوم « بالیکسری » و « از میر » حوالیسندده یاشایان متعصب قیز یلباش « چینی » لر ، بزه کوره ، بونلرک احفادیدر .

دوبروجه یه واقع اولان مهاجرتیه رغماً ، چینلرک اهمیتنه خلل کله دی ؛ سکنزنجی عصر هجری ظرفنده بونلرک طربزون ایمپراطورلریله محاربیلری حقنده ، ایمپراطورلوق و قایعنامه لرنده بعض تفصیلاته تصادف اولونمقده در : بالخاصه (۱۳۸۰ میلادی) ده دکرذن قارادن بونلره قارشى اجرا ایدیلن اولدقجه مهم بر حرکت عسکریه دن ده معلوماتدارز [لوبو ، یزانس ایمپراطورلوق تاریخی ، بروسسه طبعی ، ج ۲۰ ذیلنده ، ص ۵۰۴ - کرک « بروسسه » کرک « طربزون ایمپراطورلوق تاریخی » مؤلفی « فاله رایهر » بونلرک ماهیت عرقیه سنی یسلمه یهرک ساده جه « لازستان سکنه سی » اولدقنی سوبله مکله اکتفا ایدیورلر] . « حاجی بکتاش ولی » ایله ده رابطه لرینی بیلدیکمز [۲] بو « چینلر » ، بو عصر اثناسنده آرتق تمامیه « قیز یلباش » اولمشاردی ؛ « ابن بطوطه » نك سینوبده باشنه کلن بروقه ، احوالیده « طاوشان یمز قیز یلباشلرک یعنی مفرط علویلرک معلوم اولدیغنی ، شهر خلقنک وبالخاصه حکمدارک بونلردن خوشلانمادیغنی » کوستریورکه [باقکنز : شریف پاشا ترجمه سی ، ج ۱ ، ص ۳۵۷] ، بزم فکر مزه کوره بونلر « چینی تورکنلری » در [طاوشان یمل مسئله سی حقنده باقکنز : « دمیری » نك « حیات الحیوان » ترجمه سی ، ص ۳۴ - ژورژ یاقوب ، بکتاشی طریقتی ، ص ۳۷] . طربزون ایمپراطورلوقنک « فاتح » طرفندن محاسنه قدر بو وضعیت بویله دوام ایتدی ؛ و ایمپراطورلوقنک محاسنه قدر ، « چینلر » متبادی صورتده ، امکان بولدقجه شرقه دوغرو صارققدن وبوضعیف خریستیان دولتی ساحه سنده کندیلرینه برواسطه انتفاع آرا مقدن کری طور مادیلر . سکنزنجی عصرده جاندار اوغللرینک اوردولرنده ده قسماً خدمت ایتدکلی قولایلقله قبول اولونه بیلیر . « طربزون » فتحنی متعاقب احوالیده تورک اسلام اکثریتنک تأمین مقصدیه فاتح طرفندن اورایه نقل واسکان

[۱] آناطولیده اسلامیت ، ص ۶۳

[۲] بردفه « صاری صالتق » حاجی بکتاش ولینک معروف خلیفه لرندن ایدی ؛ ثانیاً ، بکتاشی عنعنه سنده کی معهور « قادینجی آنا » نك ده چینی بکاربله قرابتی واردی [ولایتنامه یه باقکنز] .

ایدیلن بر قسم خلقدن ماعداء اوراده کی تورک اکثریتی بونلر اشکیل ایدییوردی. «طربزونلی محمد بن عمر بن یزید العاشق» ، ۱۰۰۵. ده تألیف و ایرتسی سنه اکمال ایتدیکی «مناظرالعوالم» ده [آیا صوفیه کتبخانه سی ، ۳۴۶۶ نومروده؛ غلطه مولو یخانه سنده ، ۶۱۶ نومروده . — «فلوغه ل» کویانه یازمه لری قاتالوغی ، ج ۲ ، ص ۴۳۱ ، ۱۲۷۹ نومروده . — بومؤلف و اثری حقنده «ته شنهر» ک عثمانلی جغرافیا جیلاری حقنده کی یک مفید تدقیقنه با فکیز ، آلمان شرق جمعیتی مجموعه سی ، ۱۹۲۳ ، جلد ۲ ، جزؤ ۱] بو خصوصده شو معلوماتی و یرییور : «مرحوم سلطان محمد خان غازی مومی الیه طربزونلی فتح ایتدکه اطراف بلاددن نقل ایله طربزونده اسکان اتدو کی خلقلک متفرعاتندن غیر اولان سکان طربزون ، چینی ولازدن مرکب اناس بی استیناسدر. — طربزونک جانب غربی و جنوبیسی جبال چینی درکه ، چینی فتح جیم عجمیه و سکون باء عجمیه و کسرنون و آخری یا ایله اتر ا کدن بر قومدر و لغتاری ترکی لغتارک غریبیدر» [۱]. حالابو کون «کیره سون ، تیره بولو ، کوره له ، بو یوک لیمان یعنی وقف کبیر» حوالیسنده یاشایان «چینیلر» ایشته بونلردر [۲]. بونلر ، بر طرفدن خواجه لرک ، دیگر طرفدن اونلرک نفوذینه تابع بولونان سنی المذهب دره بکلرینک نفوذیله ، اسکی قیزیلباشلخی بر اقا شلردر ؛ آنجا ، بوصایدیغمز قضا لک خارجی تأثیر اتدن اعظمی درجه ده محفوظ یوکسک کویارنده ، حالا قیزیلباشلق بقیه لرینه تصادف ایدلمکده در [۳]. «ریخارد له ثونهارد» ک «پافلاغونیا» خریطه سنده ، سلچوقیلر

[۱] محمد عاشقک چینلر حقنده و یردیکی معلوماتی ، «ته شنهر» مقدما ترجمه و نشر ایتشدی : آلمان شرق جمعیتی مجموعه سی ، ۱۹۲۲ ، ۷۶ نجی جلد ، جزؤ ۲ ، ص ۲۸۲ — ۲۸۴ ، خلیل ادهم بک ده «طربزونده عثمانلی کتابه لری» آدلی مقاله سنده محمد عاشقک اثرینک بعض پارچه لرینی عیناً نقل ایتشدر [تاریخ انجمنی مجموعه سی ، جزؤ ۴۸ ، ص ۳۲۲ — ۳۲۴]

[۲] طربزونلی شا کر شوکت افندی نک «طربزون تاریخی» آدلی کوچوک اثرنده بونلرک مهاجرتی حقنده و یردیکی معلومات ، یک طبیعی ، یا کلبش و معناسزدر . یالکیز ، لاز دره بکلرله چینی بکلری یعنی کوره له و تیره بولی دزه بکلری آراسنده ، عثمانیلر زماننده ده متبداً دوام ایدن مجادله لر حقنده شایان دقت معلوماته تصادف اولونور [طربزون تاریخی ، هجری ۱۲۹۴ ، ص ۱۶۲ ، ۱۶۴ ، ۱۶۵] . [۳] «طربزون تاریخی» نامیله بو یوک بر اثر یازمقده اولان طربزونلی حامی زاده احسان بکدن آلدیغ معلوماته نظراً . احسان بک «تیره بولی» حوالیسنده «چیکیل ، ایمور ، اوره کبیر» اسملی قریه لرکده موجودیتی بلخاصه قید ایتشدر . — «قالقونیدیل» ، میلادی اون بشنجی عصرده بونلرک «اماصره» یه قدر اوزون بر ساحه یه یایلدق لرینی آکلامقده در [با یینغور ، آناتولیده اسلامیت ، آلمان شرق جمعیتی مجموعه سی ، ۷۶ نجی جلد ، جزؤ ۲ ، ص ۱۴۱] . «کاتب چلبی» نک «جانیک یاللی» ندن بحث ایده رکن : «بونک بعض یرلرنده کیزلی رافضی طائفه سی واردر» [دیمه سی [جهان نما ، ص ۶۲۷] ،

دورنده کی ایلك بویوك مهاجرتك خاطره سی اولارق «چینی» آدلی برکویه تصادف ایتدی کمز کبی، «ایزمیر» حوالیسندده - بویوك بر احوال ایله «قره سی» یه دونن «چینیلر» دن آیریلش - قیزیلباش «چینیلر» حالا بوکون بیله موجودر. آطنه ده «پایاس» جوارنده یاشایان «چینیلر»، ایلك مهاجرتده سائر اوغوز شعبه لر یله برابر بورایه ککن «چینی» لرك یقایی اولمالیدر [رمضان اوغلو، آطنه ولایتی، ص ۳۶]. بونلر حقنده کی اتنوغرافیک تدقیقات چوغالدیجه، حیات دینی و تاریخی لر ی حقنده ده داها صریح فکرلر ایدیمک قابل اولاجقدیر.

۵

لاحقه: «اوج» نامنده بر نورکمن قبیله سی وارمیر؟

بوکوچوكتدقیقه کوچوكت برلاحقه اولمق اوزره، آوروپا علم عالمنده همان بر عصر دن بری دوام ایدوب ککن وعادتا بر متعارفه حکمنی آلان اسکی و بسیط بریا کلیشنی تصحیح ایتک ایستهرم. بویوك مستشرق «قارمهر»، «جامع التواریخ» ک ایران موغوللارینه عائد قسمنی نشر و ترجمه ایدهرکن، اثرینه علاوه ایتدیکی پک مهم حاشیه لر دن برنده «تورکمنلرک بر عرقی، بر نوعی اولان اوج تورکمنلر دن» بحث ایدهرک، بعض معروف یازمه عرب منبعلر نده «ترکان الاوج»، ترکان الاوجیه» دبه تصادف اولونان تورکمنلرک بونلر اولدق لر یی، و حتی مشهور «مقریزی» نک «سلوک» یله «انشا» نام یازمه اثرده «الاجقیه Odjki» شکنده کی کلمه نک [۱] ده بویوك بر احوالک عین شی اولاجغنی سویله مشدی [ص ۲۴۲-۳۴۳]. مؤخرأ «باربییه دو مهنار»، «اهل صلیب مورخلری کلیاتی» میانده اسلام مورخلرینک متنلرینی ترجمه و نشر

هیچ شبهه سز بوچینیلره عائد اولدیغی کی، ینه عین مؤلفک «اوصاف طربزون» نامی آلتنده «طربزونک جانب غرب و جنوبی جبال چینی دیرلر، بونده اترک طاقه سی ساکن اولور، لاز طاقه سیله مشترکدر. لسانلری ترک و عجم (..!) و شاه عجمی معبود اعتقاد ایدوب روافضه دندر» [ص ۴۲۹] دیه سی، بونلرک، اون برنجی عصر هجر نده، معنأ صفویلره مربوط قیزیلباشلردن اولدیغی صراحه کوسترمکده در. بوحوالینک «سنیلک» تأثیری آلتنه دوشمه سی، اعظمی ایکی عصرلق حتی بلکه ده دها ایکی بر حادته در. «محمد عاشق» ک بونلرک شیعیلکی حقنده کی افاده سی ده «کاتب چلبی» ی مؤیددر [«مناظر العوالم» باقکز].

[۱] بونک «اوج اوق» اولدیغی پک اعلا آکلاشیلور.

ایده رکن، «ابن الاثیر» تاریخده اولسون، «کتاب الروضتین» ده اولسون تصادف ایدیلن «الترکان الاوج»، «الترک الاوج» تعبیرلری [اهل صلیب مورخاری کلیاتی، شرق مورخاری، ج ۲، قسم ۱، ص ۲۳؛ ج ۴، ص ۴۳۸، ۴۵۲، ۴۵۴، ۴۵۷، ۴۶۹؛ - کذلک: ابن الاثیر، تورنبه رغ طبعی، ج ۱۲، ص ۱۳۱ ده اوج تورکرینک آناطولیده کثرتله بولوندیغی موضوع بئشدر: وهم کثیر بتلک البلاد] «قارمه» ک صلاحیتنه استناداً، «تورکمنلرک خصوصی برشعبه سی» شکلنده ترجمه و قبول ایدیوردی [بالخاصه ج ۲، قسم ۱، ص ۲۳ ده کی نوطیه باقکز]. بواکی بویوک عالمدن صوگرا، مستشرق «ادغار بلوشه» ده، «کمال الدین» ک حلب تاریخی ترجمه ایتدیکی صیراده، «اوج» کله سنی کذلک معین برعشیرتک اسبی اولارق قبول ایتدی [ص ۱۰۷] که، اک صوک دفعه موسیو «قله مان هو آر»، «افلاکی مناقبی» ترجمه سنده ومؤخرأ بواثرک اهمیت تاریخیه سی حقنده «ژورنال آزیاتیک» ده نشر ایتدیکی بر مقاله ده، عین نقطه نظری محافظه ایتدیکنی کوسترمشدر [ژورنال آزیاتیک، ۱۹۲۲، ص ۳۱۴].

حالبوکه بونقطه نظر تماماً یا کیشدر. بردفقه «اوج» کله سی، تورکجه ده «حدود، سینور» معناسنده؛ «سلجوقی» حکمدارلری، بالخاصه خریستیان دولترلرله هم حدود اولدقلری سرحدلری محافظه ایتک، دشمن ممالکنه آقینلرده بولونمق مقصدیله، اوجلره برطاق تورک عشیرتلی سوق ایدهرلردی [۱]. بونلر، آغیر وکلقتلی بروظیفه عسکریه ایفاسیله مکلف اولدقلرندن، تکالیفدن معاف طوطولورلر، حتی اکثریتله، ضبط ایتدکلی اراضی دخی حکمدار طرفندن کندیلرینه تملیک ایدیلیردی. سائر تورک دولترلرنده بویله تهلسکلی منطقه لرده اوجلر تشکیل ایدیلرک اورایه جنکاور عشیرتله اسکان ایدیلدیکنی بیلورزکه، «عثمانیلر» ده کی «آقینچی» تشکیلاتی ده بونک طبیعتیله دیکشمش-مؤخر برشکلی صاییلایلیر. بو «اوج» تشکیلاتی، «ابن الاثیر» ک ده تأیید ایتدیکی وجهله، اک زیاده، خریستیان عالمیله اک فضله تماسده بولونان «آناطولی سلجوقیلری» نده انکشاف ایتشدی: «ابن الاثیر» ک، «الروضتین» ک،

[۱] یوقاریده برنوطه ده قارامان بکلکنک تأسسندن بحث ایدهرکن بوخصوصده برمثال کوسترمشدر. «سلجوقی ممالکنک غرب شالیسنده دوغروون دوغروب وایلر طرفندن اداره اولونان سفریمحساردن اوتهمی اوج اولدیغی سلجوقنامه دن آکلاشیلیور. اسکیشهر واین اوکی اوج ممالکنندن معدود ایدی» [نجیب طاصم و محمد عارف، عثمانی تاریخی، ص ۵۶۷]. «ارطوغرول» ده سلجوقی امپراطورلفنک اوج بکلرندن ایدی [جامع الدول، ج ۲؛ برآزمهم اولمله برابر باقکز: ابن بیی ترجمه سی، ص ۲۱۸].

« افلاکی » نك بحت ايتديكي « اوج عشيرتلى »، عموميتله، سلچوقى - بيزانس حدودلر نده بولونيورلردى ؛ « كمال الدين » ده موضوع بحت « اوج عشيرتى » ده بوندن باشقه برشى اولمايوب، حتى عینی مناسبتله ذكر اولونمقده در. « هوتسما » طرفندن نشر ايدیلن « سلچوقى متنلى » نده « عساكر اوج ، امراء اوج » كې تعبیرلره صیق صیق تصادف اولونوركه ، بوده نقطه نظر منى مؤيد در [هوتسما ، سلچوقى تاريخنه عائد متنلر ، بالخاصه دردنچى جلدك صوكنده كې انده قسه مراجعت]. عثمانلى تاريخنه عائد اسكى منبعلرده ده بونى مؤيد برچوق دلائل وارسه ده ، بو بسيط و صريح نقطه اوزر نده داها فضله توقى لزومسز عد ايدىورز . آنا توليده اوج بككرينك وظائفى و اوجلرده كې قهرمانانه طرز حيات حقنده « ايلك متصوفلر » ده ده براز معلومات و ير مشدك [ص ۲۱۱ و ۲۷۲ متعاقب] . صوك بر مطالعه اولارق ، عثمانلى ايمپراطور لغنك ده ابتدا كوچوك بر « اوج بكلكى » شكندنه باشلا ديغنى علاوه ايدم . آرتق بو صريح ايضاحات دن صوكرا ، و قتيله آنا توليده « اوج » نامنده ، اتنولوژيك خصوصيتلره مالك آيرى بر توركن عشيرتنك موجوديتنى فرض ايتمك ياكليش لغنك دوامنه امكان قالمامشدر ايدنده يز .